

Femte roten, tomt 45

Kvarteret Alströmer

Första roten 1637–57v

Väster om lilla västra Hamnen

Första roten 1657h–70

Lilla Torget 4, Magasinsgatan 4

Hustru Ingrid sal. Adrian Banns

1637: 7 mtl, 1638–39: 5 mtl, 1640: 4 mtl, 1641–47: 5 mtl, 1648–51: 7, 6, 6, 5 mtl, 1652: 3 mtl

Enligt Långströms borgarlängden 1639 brukade hon ”inne- och uthlandshandel”.

Hennes avlidne man *Adrian Johansson Band* var antagligen bosatt här vid Lilla Torget i 5.45, enligt mantalslängden tillhörig hustrun 1637–52. Han var av holländsk börd och vann år 1600 burskap i Nylöse och gifte sig med en borgmästaredotter där.

Se Almquist (I:5) ang. hans öden före Göteborgs anläggning: hur kriget med danskarna 1611 tvang honom att fly till Karlstad, att han sedan 1614–19 bodde i Mariestad med hustru och barn samt 1619 flyttade tillbaka till Nylöse, där han den 9 juni samma år blev rådman. I Göteborg var han rådman 1621–30.

Hans hustru *Ingrid* var svenska och ingendera av dem tillhörde Christine församling. Sonen *handelsmannen Johan Adriansson Band* står före flytten till 5.62 i nära anslutning till henne i längden (2 mtl). Han hade flera kända syskon: brodern *Adrian Adriansson Band*, borgmästare i Lidköping, *Nils Adriansson*, handelsman i Göteborg (se 4.27v och och från 1643 5.35v) och system *Maria Adriansdotter*, gift *Jacob Svensson* (se 4.35).

1) *Hustru Ingerd Adrians* fullmäktig *Haian Claesson* krävde den 24.8.1654 och 29.8.1655 *Frans Barker*, som efter hustru Ingerds köpmansbok fordrades resterande 29 rdr för master

Frans Barker erkände sig ha köpt 16 st. master av Ingrid A. för 20 år sedan, varav han endast erhållit 13 st. De 3 master för vilka hustru Ingrid nu fordrade betalning hade han aldrig fått. Han inlämnade också sin bok, vilken jämfördes med Ingrids. Parterna befalldes sammanträda och överlägga. Den 15 sept. sade hustru Ingrid Adrians att hon icke gav upp sitt krav utan höll sig till sin egen bok och räkning. Saken uppsköts till *Nils Adrianssons* hemkomst. Underrätten konstaterade den 14.9.1655, att den inte lösa tvisten, eftersom parternas handelsböcker inte gav någon ledning för lösandet av den.

2) den 24.11.1654 mot *Brita Hans Jungs*.

3) den 1.12.1654 krävde hon *Jöran Herwegh* på 12 rdr 1 öre 22 r. Han erkände sig ha mottagit godset men av hustru Ingrids son *Adrian (Band)*. Honom hade han efter räkning betalt

4) mot *Olof smed* med krav på 2 rdr. *Hustru Ingerd Adrians* fordrade den 22.11.1654 genom *Oluf Claesson Felterus Cornelius Fellbiers änka* efter räkning på 5 dr. Den 1 december lovade Fellbiers änka betala en del. *Peder Jonsson ifrån Halland* fordrade den 6.12.1654 i underrätten, *Cornelius Fellbiers änka* som genom *Marten Michelsson* föregav, att hennes man hade köpt oxar för

reda penningar och icke borgat. *Hustru Ingrid Adrians* utskickade *Heian Claesson* krävde i kämnrätten den 22.8.1655 *Tore Olufsson smed* på 2 rdr som hon fordrade av honom.

5) *Tore Olufsson smed* 24.11.1654 efter sin köpmansbok på 8 dr kmt för krediterade varor. *Tore smed* invände att han hade betalt allt vad han erhållit av henne och visste, att han inte var skyldig henne något. Eftersom han erkände sig ha fått varorna och icke kunde säga, varmed han till fullo betalt dem, dömdes han att betala dem.

6) den 14.9.1655 *Kilian Treutiger apoteker*, som lovade att inom 14 dagar betala de 20 1/4 rdr hon krävde honom på.

7) *Hustru Ingrid Adrians* utskickade *Heian Claesson* fordrade i underrätten den 28.11.1655 efter räkning på 8 1/2 rdr *Johan Ellertz* genom hans tjänare. *Johan Ellertz* tjänare skickades den 5 december att hämta husbondens köpmansbok till bevis på hans genfordran mot *hustru Ingrid Adrians*.

Ingrid Adrians skulle till nästa UR skaffa bevis på att *Johan Ellertz* till sin nytta i två års tid hade använt hennes masthamn. För vart år var han skyldig att betala henne 6 rdr.

Hustru Ingrid Adrians besvärade sig den 7 december över att *Johan Ellertz* hade sålt hennes del i *Värmlandsgården* utan hennes order och till ett billigare pris än gården hade varit värderad för och behållit pengarna 25 1/2 rdr utan hennes godkännande,

Muntligen förklarade *Johan Ellertz* den 12.12.1655 om denna gårdsdel i *Värmland*, att den som hade ägt gården, inte var mäktig att betala sin skuld, Därför skedde "concursum creditorum" och gården blev tillvärderad dem i betalning. Eftersom den en lång tid stått obebodd och började förfalla, hade han tillsammans med andra kreditorer måst försälja den för lägre pris än den var värderad för. När han förnam att *hustru Ingrid Adrians* inte var till freds, gick han till hennes son *Nils Adriansson* och förhöll honom, att om (der) hans moder inte var nöjd, skulle han få köpa gården (gården stå honom till handa) för så mycket som *Evert (Ewerd) Strokirk* skulle ge för den. *Nils Adriansson* hade då förklarat, att han var till freds med det som de andra kreditorerna nöjde sig med.

Heian Claesson invände (svarade däremot), att *Nils Adriansson* hade skickat sin tjänare *Sven* och gett honom fullmakt att tillika med *Johan Ellertz* och de andra kreditorerna försälja och uppbära betalning för gården. När *Sven* kom dit, kunde han inte erhålla uppgift om priset utan man ville ge *Nils Adriansson* besked om saken. Under tiden ("i medlertid") uppbar och behöll *Johan Ellertz* *hustru Ingrid Adrians* 25 1/2 rdr utan hennes bifall. Rättens dömde sålunda: Alldenstund *Johan Ellertz* med sin förut i Rätten "inlagda" (producerade) bok hade förklarat, att det gods som *hustru Ingrid Adrians* tjänare *Sven* hade uttagit hos honom hade krediterats henne *hustru Ingrid Adrians* och således icke hennes tjänare, därför måste också *hustru Ingrid Adrians* betala *Johan Ellertz* detta gods. Angående den i *Värmland* försålda gårdsdelen för vilken *Johan Ellertz* uppburit 25 1/2 rdr, så eftersom *hustru Ingrid Adrians* hade uppfört dessa penningar 25 1/2 rdr till betalning i sin räkning, så upphävdes därmed deras tvistighet. Vad beträffar *hustru Ingrid Adrians* krav på hamnhyra för två års tid hade *Johan Ellertz* godvilligt lovat betala den varför deras tvist hade avslutats.

8) Den 7.12.1655 förlikades *Jöran Henriksson* (genom sin son *Henrik Jöransson*) med *hustru Ingrid Adrians* (genom *Heian Claesson*). *Jöran Henriksson* skulle i ett för allt betala *hustru Ingrid Adrians* 16 d kmt, om icke med ed kunde bestyrkas, att de hade inräknats uti den 192 rdr post som hans gjorda bok innehöll.

Den 19.9.1653 såldes hustru Ingrid Adrians gård till
räntmästare Peder Larsson (född 1617, död 1676.)

som 19.9.1653 betalade 27 d smt i huseköpspenning för gården, som han köpt för 900 rdr. Han svarade 1654–55 för 3 mtl och ägde gården ännu 1666. Han kallades överkommissarie, när han adlades *Gripenwald*. Han var gift med *Margareta Spalding*. En dotter *Anna Margareta* gifte sig med *generalkvartermästare David Lyding* (född 1631, död 1694).

Måns skräddare 1666

Daniel Croquet 1675–76.

Kronoräntmästare Jacob Larsson

Den 2.3.1671 utställde räntmästare Jacob Larsson en obligation med anledning av som han skrev, övertagandet av "min svåger postmästaren Hinrich Schmidts" innehav av 1/31-part i skeppet S:t Pieter, varpå skepparen var *Nils i Långeberg*. Ännu den 16.2.1691 (enl EIIa:7) ägde sal Henrich Schmidts arvingar enligt Johan Thelin denna obligation. Då var räntmästaren Jacob Larsson död som änpling sedan 1682 (Bratt sid.192) Han ägde hus värt 1110 daler och efterlämnade enligt bouppteckningen (1682:123?) fyra döttrar *Christina Maria*, *Johanna Margareta*, *Eva Christina och Beata* (Berg II:7–8, 86). Kuratorer var Torbernus Berling, Gerhard Braun Johan, Sven Areel och förmyndare pres. Gabriel Spalding och Henrik Braun Johan.

Jacob Larssons dotter Eva Christina gifte sig med den Mariestadsfödde *Arvid Bratt*, som 1697 blev provinsialinspektör över småtullarna i Nya Lödöse och avled den 17.5.1699 (begr. D 18.6 s.å.). Arvid Bratt som övertagit svärfaderns gård pantsatte den 22.5.1699 i banken sitt hus vid Lilla Torget för lån av 800 karoliner. Änkan Eva Christina (död 1708, begr. 21 juli) pantsatte den 11.9.1699 ånyo gården till banken, nu för lån av 1 600 karoliner. Hon var redan 1700 omgift med Arvid Bratts efterföljare i ämbetet och som gårdsägare *Olof Elgfooth* (hans första gifte), vars gård vid Lilla Torget värderas 1725.

Efter Olof Elgfooths död 1726 såldes huset vid Stora hamnen och Lilla Torget mellan avlidne rådman Johan Beckmans arvingars hus i öster och avlidne rådman Hans Anderssons änka i väster på auktion den 30.4.1728 för 2 000 d smt till

Justitieborgmästare Erik Tellander

som erhöll uppbud den 28.5.1727 och fasta den 8.7.1728. Tomten höll 106½'×53½'. Enligt Berg (II:11–12, 8) avled landssekreterare Erik Tellander i dec 1730. Han hade 2.6.1720 blivit justitieborgmästare i Göteborg efter *Håkan Ekman*. Han efterlämnade bl.a. Kvibergsnäs samt hus och tomt vid Lilla Torget mellan mäklare Johan Fredrik Brusewitz och avlidne rådman Hans Andersson, värderad 3759.22 d smt. Gift med *Catharina v Seth*, född 31.5.1699, död 17.9.1755 på Kvibergsnäs.

(Om familjen se också 5.38v el 5.39ö.)

Benjamin (kallad Benny) Hall, änkan ägde gården 5.45 1750, död av slag 1748 och begr. 1.6. av adj Hilleström i Christine: Erhöll 22.10.1735 burskap som handl. i Göteborg. Efterlämnade enl bou 6.2.1749 en förmögenhet av 297 660 d smt, därav 8 000 d smt i hus och gård vid Lilla Torget "med tapeter". Gift med *Cornelia Åkesson*. Hon var död 1762, och var dotter till *Johan Åkesson*, som under Karl XII:s fälttåg mot Norge var fältkommissarie i Strömstad. Hon var sondotter till

den 1714 avlidne *bokhållaren vid fortifikationen Åke Håkansson*. (En faster var *handelsmannen Jöns Holsts* första hustru, se bl.a. 6.32.) Hon var kusin till *Peter von Utfalls* barn (Berg I:2, 156).

Enligt Gbg K A9.3 den 16.5.1753 hade handelsmannen

Johan Fredrik Ström

instämmts för att han hade inlåtit sig i äktenskapshandel med avlidne handelsmannen Halls änka madame Cornelia Hall, sedan han först skall ha trolovat sig med assessor Johan Rhodins dotter jungfru Hedvig Ulrica Rhodin. Enligt brev från Stockholm den 9.4.1753 från Claes Hoffman fann sig assessor Johan Rhodin på sin jungfrudotter mademoiselle Hedvig Ulrica Rhodins vägnar högst befogad att låta förbjuda den tillämnade lysningen mellan handelsmannen (Johan) Fredrik Ström och fru Hall i Göteborg (EIIb:74).

Bland magistratens årshandlingar EIIb:81 (sist i mappen) finns ett utdrag ur protokoll hållet på Stockholms rådhus den 14.6.1755: Grosshandlare Bengt Olofsson Ströms skrift upplästes uti vilken han berättade, att hans son handelsman Johan Fredrik Ström väl den 20.8.1751 hade vunnit burskap i Stockholm som grosshandlare men kort därefter rest till Göteborg, där han det följande året hade trätt i gifte med en handlareänka. Han ämnade där söka borgerlig rättighet. I anseende därtill begärde grosshandlare Ström, att han skulle befrias från sitt i Stockholm vunna burskap, vilket bifölls.

Man kan utan att ha kännedom om mademoiselle Hedvig Ulricas förmögenhetsförhållande förstå, att den nya äktenskapspartnern var lockande. Det berättas i en årshandling daterad 5.9.1753, att Johan Fredrik Ström och hans hustru Cornelia Hall hade av avlidne handelsman Benjamin Halls fyra omyndiga barns medel enligt räkning den 6.6.1753 lånat 69.605 daler 31 $\frac{2}{3}$ d smt av deras förmyndare Johan And. Lamberg och Johan Schutz. Lånet fungerade väl som startkapital men förslog endast ett decennium.

1761 meddelade handelsman Johan Fredrik Ström (EIIb:99) att han ämnade bygga hus av sten på de näst intill avlidna källaremästare Bagges änka Madame Rachel Bagges hus på Drottninggatan belägna tomter, som han hade köpt av segelsömmare Wennerberg. Till undvikande av tvistigheter i framtiden begärde han besiktning av madame Bagges hus. Besiktningsmän blev Johan H Leiditz, Matthias Grahl, J C Rancke och Johan Gotfried HERNICKE. De fann att huset åt gatan var alldeles i gott skick med köksspis och bakugn. När det gällde en bredvid murad källare var yttermuren och byggnaden ”ofwan uppå” ganska bräcklig och miserabel. Hur det nu kom sig så sålde Johan Fredrik Ström (enligt samma volym av årshandlingarna) till garvaren Simon Lilja sitt på Drottninggatan av herr Wennerberg köpta hus – utom tomten som han själv behöll med fönster och dörrar och på det sättet, att tomten inom fjorton dagar från försäljningsdatum 27.3.1761 lämnades honom ledig. Köpesumma var 1 600 d smt. Den 15.7.1761 begärde skrev Scott och M. Farland (EIIb:100, 29.9.1761) besiktning eftersom ”herr Johan Fredrik Ström tyckes vara sinnad å Holländaregatan låta uppbygga ett nytt stenhus, som vårt näst intill belägna hus torde kunna förorsaka någon skada Johan Fredrik Ström hade den 27.7.1763 erhållit inteckning i källaremästare Justus Liborius Blendermans då ägda och på Drottninggatan belägna hus och gård för en fordran på 6.626 d smt plus 6 % ränta”. T. G Walcke hade den 5.7.1764 för 8 900 d smt inropat samma hus och gård. Den 22.12.1766 begärde Christian Arfvidsson och söner (enligt EIIb:120) inteckning i direktören Johan Fredrik Ströms och dess styvsvärson inspektoren Christian Lunds fastigheter, vilken senare hade ställt upp som cautionist för Johan Fredrik Ströms reverser på en summa av 61 706 daler 10 $\frac{2}{3}$ öre smt. Christian Lund ansåg sig mera ha följt ”ett godt hiertas drifft än försigtighetens regler” men blott borgat för 12 166 d smt. I januari 1767 begärde Zacha-

rias Dahlgren utmätning på grund av dir Johan Fredrik Ströms förfallna reverser till handelsman Christian Arfvidsson & Comp. på 32 290 d smt. Christian Lund (delade 4.34 med John Hall) yttrade sig om styvsvärfaderns affärer och Johan Fredrik Ström själv skrev ett långt brev, daterat 21.1.1767. Eftersom Christian Lund som cautionist hade betalt den fordran som herr Christian Arfvidsson hade haft hos dir Joh. Fredrik Ström fick han Christian Arfvidssons säkerhet i Ströms viner och brännviner, vilka hade blivit anslagna till försäljning på offentlig auktion.

(Gården 4.102 (?), som 1775 ägdes av John Hall tillskrives 1780 dir Jean Ström)

1685–90–1800 *Brukspatronen Wälborne herr James Maules hus.*

(år 1800 kallat 5.45) Bakgård 4.103. Se också 10.1.

Gården 5.45 uppbjöds den 22.10.1798 av

Grosshandlare David Mitchell,

som var född i Montrose den 4.3.1764 och avled i Göteborg den 2.4.1803. Han uppvisade vid inträdet i HS 12.12.1794 bevis av J Smith och Innes och Tarras att han tjänat i handel 16 år dels hos herr David Lyall, dels hos herr konsul Th. Erskine. Han fick burskap som handlande i Göteborg 17.12.1794. Skulderna översteg tillgångarna med cirka 18 000 rdr specie enl. bou 30.12.1803. Han ägde hus och tomt nr 5.45 vid Lilla Torget med bakgård och stenhus 4.103, Drottninggatan, värderat 8 333 rdr specie m.m. Gift 31.7.1791 med *Catarina Maurice*, som efterlevde och var änka efter superkargören Carl von Heland (Berg II:7–8, 288).

Senare uppbud av 5.45

murmästare David Dymling	29.4.1805
handl I M Lundberg	7.5.1810
bokhållare Johan August Lundvik	8.7.1811

Senare uppbud av 5.45-46

grosshandlare Samuel Arfvidsson	14.4.1817
---------------------------------	-----------

Senare uppbud av 5.45 och del av 5.46

grosshandlare Aron Kjellberg	6.12.1847
------------------------------	-----------

Senare uppbud av 5.45 Lit A och 5.46 Lit B

grosshandl James Dickson	28.6.1852
grosshandl Edvard Dickson	29.12.1873